

FRITHJOF II

**Vårens
medlemsnummer**

Moro også for barna på Frithjof II.

FRITHJOF S VENNER

Medlemsblad nr. 1 - 2001

**MEDLEMS-
BLAD FOR
FRITHJOF'S
VENNER**

**Redak-
sjonen:**
Fredrik
Lange-
Nielsen
Marit Ønvik

**Bladets
adresse**
Frithjofs
Venner
Postboks 134
Sentrum
3251 Larvik

Bankgiro.
7143 20
46677

**Venne-
foreningen:**
leder
Tove Akre,
Sisselrot-
veien 4
3261 Larvik

Sats/layout
Print Konsult
3240 Andebu

Trykk
Stokke trykk
Vivestad

*Takk til alle
bidragsytere.
Ideeer til stoff
og bilder er
velkommen*

Jubileumsboka “Losskøyta Frithjof - 100 år med Losing og Lystseilas”

Vil du glede en båtentusiast, så henvend deg til:

Krohn Johansen Forlag
Elveveien 21
3262 Larvik-Tlf. 33 18 11 04

Medlemmer kr. 100, ikke medl. kr 160,-
Ekspedisjonsgebyr: kr 29,-
Porto: kr 25,-

Innhold

	Side
Organisasjonsmodell	3
Lederens hjørne	4
Referat fra generalforsamlingen i Frithjofs Venner	5
Vårpuss- og litt til	8
En original - mange kopier	11
Kystfisket som vekselfiske	14
Glad sommer med Frithjof II	19
Seilingsplanen sommeren 2001	23
Høvding fyller femti	27
Båtbyggeriet i Jordfalldalen	33
Kystled og Stavensodden fyr	39
Bjørn Molvig kan mer enn å være skipper i Frithjof II	43

Organisasjonsmodell

Venneforeningens styre

Leder:

Tove Akre
33 12 78 20

Nestleder:

Hans Petter Skontorp
33 18 28 45

Kasserer:

Grethe Teigen
33 18 68 05

Sekretær:

Kate E. Edland
33 12 59 20

Styremedlemmer:

Anne Thorenfeldt
Brit Lehne

Varamedlemmer:

Åsta Hagen
Ingun Helsing

Stiftelsens styre:

Leder Bjørn Terje Løwer
Larvik Sjøfartsmuseum
Sekretær Søren Ø. Hellenes,
Frithjofs Venner
Kasserer Liv Hem,
Larvik Bys Vel
Tove Akre, Frithjofs Venner
Bjørnulf Bernhardsen,
Tjølling Historielag
Marit Ønvik, Brunlanes Historielag

PR gruppe:

I virksomhet ved større arrangementer.

Dugnad:

Vårpuss/ Vedlikehold hele sesongen, Anne Thorenfeldt,
33 18 11 81

Seiling:

Ronald Nilsen, 33 18 68 05

Historie om båten:

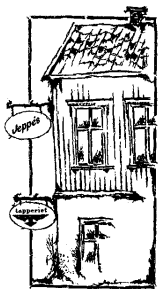
James Ronald Archer,
33 12 62 98

Driftssjef:

Øyvin Lauten, 33 19 74 91

Medlemsblad:

Fredrik Lange- Nielsen,
33 12 57 05
Marit Ønvik,
33 18 85 81

Vi treffes på

Jeppés

- Gi hverdagen din opplevelser!

Larvik a/s
Storgaten 24 - N-3256 Larvik

Kjære Frithjof venn.

Våren er kommet, og vi kjenner på lukten at fjæra og sjøen er beredt på å ta imot oss for de fine dagene som ligger foran.

Vi har en sommer som kommer, en igjen unik mulighet til å fylle de varme og gode og sjeldne dagene våre med frisk seilas, med kaffe og kjeks, med vennskaplig snakk og med en ankerdram. Vi tar disse dagene om bord på Frithjof II, det er plass for deg som vil. For å kunne forberede deg på seilasen kan du jo delta på mannskapskurs i mai, og du kan bidra i dugnadsgjengen. Vi vil gjerne se deg, og vi vil ta imot deg på vår måte.

La oss ta sommeren i favn, men først så velger jeg meg april...

Jeg velger meg april

i den det gamle faller,
i den det ny får feste;
det volder litt rabalder, -
dog fred er ei det beste,
men at man noe vil.

Jeg velger meg april,
fordi den stormer, feier,
fordi den smiler, smelter,
fordi den evnen eier,
fordi den krefter velter, -
i den blir somren til!

Hilsen Tove.

Referat fra generalforsamlingen

Generalforsamlingen ble avholdt i Laurvig Hospital 28. februar 2001 kl. 19.00.

Til stede:

Hans Petter Skontorp, Brit Lehne, Ingun Helsing, Bjørn Terje Løwer, Egil Jahre, Dagfinn Klavenes, Svein Flusund, Bjørn Molvig, Jorunn M. Floberg, Anne Gutterød, Inger Lauten, Even Farmen, Øyvin Lauten, Grethe Teigen, Linda Nilsen, Erling Augland, Anders Bruusgaard, Ronald Nilsen, Fredrik Lange-Nielsen, Vigdis Mette Amlie og Kate E. Edland.

Hans Petter innledet møte med å ønske alle velkommen. Leste så opp dagsorden, og gjorde samtidig oppmerksom på at vi også i år hadde uteglemt medlemsavgiften. Medlemsavgiften vil da bli sak 7.

Sak 1 Godkjenning av møteinnkalling

Det var ingen merknader til innkallingen.

Sak 2 Årsberetningen for 2000

Brit Lehne leste årsberetningen. - Erling Augland hadde rettelser til denne, under avsnitt Arrangement; det heter: «Colin Archer Memorial Race», «Færderseilas/Svennerseilas», samt «Vet-sail».

Egersund landsstevne var uteglemt.

Sak 3 Regnskap for år 2000 (Rettet)

Feil i regnskapet i år. Nytt bilag.

Grethe Teigen gikk igjennom regnskapet for 2000, samt status pr. 31.12.00.

Revisors kommenterte regnskapet. Noen mindre regnskapsfeil ble gjennomgått.

Fredrik Lange-Nielsen bemerket at regnskap og årsberetning var ryddig til tross for noen feil.

Enstemmig vedtatt.

*Forts.
neste side*

Sak 4 Budsjettforslag for år 2001

Grethe Teigen redegjorde for budsjettforslaget. Fredrik Lange-Nielsen foreslo ny «lay out» på medlemsbladet, siden vi gikk i overskudd. Inger Lauten var enig med Fredrik at bladet var foreningens ansikt utad.

Det ble diskutert en del rundt dette og det endelige forslag var: «Ingen endring».

Enstemmig vedtatt.

Sak 5 Innkomne saker fra medlemmene

Ingen saker innkommet.

Sak 6 Valg

Alle som var på valg har sagt ja til å sitte nye 2 år, med unntak av Asbjørn Fredriksen som går ut.

AnneThorenfeldt kommer inn som medlem.

Det nye styret blir som følger:

Leder:	Tove Akre	(2002)	
Nestleder:	Hans Petter Skontorp	(2002)	
Sekretær:	Kate E. Edland	(2002)	
Kasserer:	Grethe Teigen	(2002)	
Styremedlem:	Anne Thorenfeldt	(2003)	Ny!
Styremedlem:	Brit Lehne	(2003)	
Varamedl.:	Ingun Helsing	(2002)	
Varamedl.:	Åsta Hagen	(2002)	
Revisorer:	Bjørn Terje Løwer	går ut!	
	Harry Bjørnstad	(2002)	Ny!
	Paul Hellenes forts.	(2002)	
Valgkomite:	Inger Lauten	går ut!	
	Mads Huseby	går ut!	
	Anders Bruusgaard	(2003)	Ny!
	Jorunn M. Floberg	(2003)	Ny!
	Erling Augland	(2003)	Ny!

Valgkomiteens forslag enstemmig vedtatt.

Sak 7 Medlemskontigenten - økning i fra 2002

Det kom forslag på at kontingenten burde økes, da den har vært den samme i mange år.

Forskjellige forslag kom opp, og det ble diskutert litt rundt disse. Det kom forslag til styre at de bør finne ut hva medlemsbladet koster pr. medlem. Det ble stemt over om en skulle stemme over innkomne forslag.

Det ble nesten enstemmig - en i mot.

Erling Augland (Alt. I) og Anders Bruusgaard (Alt. II) kom opp med forslag til nye medl. avgifter, som det ble stemt over.

Alt. I		Alt. II	
Enkelt medl.	kr 150,-	Enkelt medl.	kr 160,-
Familie medl.	kr 350,-	Familie medl.	kr 275,-
Honnør	kr 75,-	Honnør	kr 60,-
Livsvarig	kr 1500,-	Livsvarig	kr 3500,-

Det ble først stemt over Erlings forlag (alt. I) - Det falt, 2 stemmer for, og en blank

Anders forslag (alt. II) fikk 15 stemmer for, 5 imot og en blank.

Sakene er gjennomgått, og det ble takket for fremmøte.

Det ble bestemt å overrekke blomster til Inger Lauten og Bjørn Terje Løwer, som takk for god innsats gjennom mange år.

Referent
Kate E. Edland

ISOLERING OG TAKTEKERFIRMA
Svein Åge Bjune

Knauslia 22, 3261 Larvik
Telefon: 33 12 47 15 - Mobil: 915 92 629
Telefax: 33 12 66 95

Vårpuss- og litt til

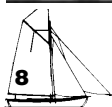
Ingun Helsing

«I år tar vi skuta tidlig opp» medelte Øyvin rett over nyttår, og en liten pust av forventning spredte seg over noen hutrende kropper nede i salongen. Men dessverre «Kong Vinter» hadde andre planer. Ilandsettingen er blitt utsatt flere ganger og Frithjof ligger i skrivende stund fremdeles duvende på vannet, full av snø.

Litt aktivitet har det dog vært i løpet av vinteren. Dørken er fjernet og stablet på Kilden videregående skole til tørking og oppussing. Jentene har unnagjort skrapingen. Nå gjenstår sliping og lakking. Fiolinovnen er levert til reparasjon. Den begynte å bli temmelig tynnslitt, og sikkerhetsmessig lite egnet om bord på en treskute. Siste store operasjon hittil har vært å få motoren på land, noe Øyvin, Svein og Bjørn Terje utførte mesterlig, før den ble kjørt til Larvik Motor for full overhaling. Forhåpentligvis slipper vi mer trøbbel med

*Linda i
basketak
med «Kong
Vinter».*

---

den i år. Frithjof er forresten allerede flyttet fra Hølen til innerst på Kanalkaia, (bak siloen), hvor vårpussen skal foregå. Da er det bare å sette i gang med å skrape, pusse, male osv. - Den største jobben blir antagelig å skrape dekket. Skutesidene ser forholdsvis bra ut over vannlinja, håper resten ikke byr på store overraskelser.

Nedenunder ble det gjort mye godt arbeid i fjor, så der burde det holde med en grundig vask. Også Anna Lovinda, jolla, må få sin skjønnhetsbehandling. Kort sagt, det blir nok å gjøre også i år. Dugnadsgjengen trenger tilskudd av flere hender. I fjor ble det nedlagt over 1500 arbeidstimer, mesteparten utført av gjengangerne Øyvinn, Hans Petter, Erling, Linda, Jorunn, Anders (el. arbeid), Svein (motor), samt undertegnede.

Anne var syk i fjor, men er vanligvis blant de mest aktive. Du er alltid velkomme- all hjelp er god hjelp. Har du tid og lyst til å bidra med noen dugnadstimer kan du gjerne kontakte:

Anne Thorenfeldt	33 18 11 81
Linda Nilsen	92 05 30 61
Ingun Helsing	33 19 86 51

*Forts.
neste side*

*«Frithjof i
vinter-
skrud».*

En av oss vil alltid være om bord under vårpussen.

Ikke alle forstår meg helt når jeg påstår at dugnaden på Frithjof er vårens høydepunkt. Jeg har fått så mye igjen for alle timene jeg har tilbrakt nede på kaia, og jeg har fått skuta lære å kjenne på en helt annen måte enn ved «bare» en seiltur. Ærbødigheten og respekten en uvilkårlig kjenner for de som bygde skuta, og dens bragder i all slags vær under lostiden, gir inspirasjon til på yte så godt en kan for bevaring av denne kulturskatten. Og som Øyvin tidligere har sagt: «Det er godt å kjenne en hundre år gammel båt mellom hendene»

Nå venter i alle fall jeg på varmere dager slik at vi kan komme i gang. Kaffekjelen er allerede på plass - ingen steder smaker kaffe og nybakt kake så godt som om bord på Frithjof.

Om ikke altfor mange uker vil skuta igjen befinne seg i sitt rette element, nypusset og staselig, klar for sommerens mange flotte eventyr sammen med gode venner.

FRAM PERSIENNE *og markiser als*

Elveveien 29 - N-3262 Larvik
Telefon 33 14 03 60 - Telefax 33 18 41 17

En original – mange kopier

James Ronald Archer

Selv om Frithjof etterfølges av romertall to, er vi ikke i tvil om at skøyta er den originale. «Eneren» er en helt annen båt, både eldre og av ulik type. Mens «vår» Frithjof er en ekte østnorsk skøyte, etter alt å dømme tegnet av Fredrik Johannessen og vitterlig bygget av Thor Jenssen ved Porsgrunds Baadbyggeri i 1896, er nummer en i rekkefølgen tegnet og bygget av Colin Archer i 1891. Ved siden av sine mange oppgaver har frithjofvennene en stor pedagogisk jobb å gjøre for å sette historien på riktig hylle.

Opphavet kjenner vi og de fleste skøytefolk. Kanskje derfor blir vi lett såret på vegne av konstruktøren og båtbyggeren når vi fortsatt finner etiketten Colin Archer klistret på både vår Frithjof og andre gode båter av annet opphav. Merkevarer kan være greit nok, men bør ikke overskygge andre utmerkede produkter. Derfor hevet vi øyebrynene ekstra, nok en gang, ved annonsen til antikkauksjonen i Skien i slutten av februar, der det vitterlig stod «2 Colin Archer modeller av Fridtjof 2». Vi tilgir feilstavingen, og med velvillig tolkning forstår vi at det nok ikke er konstruktøren i Larvik som selv har bygget modellene, selv om det teoretisk ikke er umulig. Kreditten er med andre ord nok en gang feilplassert. Og poenget er heller ikke hvem den tålmodige kleinkunstneren har vært.

Uomtvistelig er det en hel del frithjof'er rundt om i de tusen hjem (dessverre ikke i mitt) med utgangspunkt i modellbyggerkurs og fingerferdiges ivrighet senere. De fleste er forhåpentlig noe mer enn peishyllepynt - snarere et personlig minne om en fantastisk skøyte man bare lengter etter å se under seil i sommersesongens virkelighet sammen med gode venner på kjøll og dekk. Desto mer synd at noen minibåter åpenbart har mistet sin historie som en hvemsomhelst, og kommet i blandet selskap på et marked

*Forts.
neste side*

---

der alt er tillatt. Er det på tide å være mer stivbent med kopirett på tegningene - (det er et paradoks at tegningene gjør modellbygging mulig, men i praksis umulig å sikre seg mot masseproduksjon), eller er veien å gå og informere og atter informere, gjerne med en form for sertifisering der originalens historie fortelles? Hvordan kvalitetssikre arbeidet? Kan vi overhodet få for mange modeller? Hvordan bør forholdet mellom kopiene og originalen være?

Forøvrig er det første gang jeg observerer småfrithjof'er på auksjonsmarkedet blant gyngestoler og porselen. Neste gang - måtte det bli lenge til - vil jeg lese om johannessen-skøyta Frithjof II, gjerne med det markedsførende tillegget «kjent som seilende kulturminne i Larvik». For å omskrive folkevittigheten fra en omfattende forfalskningsskandale: Det er bedre med en ekte Jenssen enn en dårlig Archer! I mellomtiden gleder vi oss over the one and only foran sesong nummer 105.

Medlemsmøte på Seilerhytta 2. mai kl. 18.30

Vi inviterer Frithjof IIs - og seilforeningens medlemmer til en hyggelig sammenkomst på seilerhytta.

Helly Hansen vil vise de nyeste produktene, samt at vi får se en liten filmbit ifra The Volvo Ocean race, - den lengste og tøffeste regattaen i verden 2001 - 2002. Skipper på Djuic.com (navnet på båten) er Knut Frostad, Norges mest profesjonelle seiler. Starten går i september i Australia.

Kystfisket som vekselfiske

Finn Kristian Marthinsen

Det var først henimot 1960- årene at rekefisket ble en helårsbeskjeftigelse. Båter, maskiner og ikke minst reketrålernes størrelse tilsa da at tralinga kunne foregå på langt dypere vann og på nyere steder som ute i «bukta».

Inntil da hadde det vært sesong også for traling. Fra januar av og ut april gikk reka på grunnere vann for å gyte, og det var i den perioden at skøytene i Havna var «Reketralerær». For øvrig vekslet det med annet fiske. I «Bessa's» notater går det også fram at de trala reke noen tid på sommeren og før jul. Både i slutten av november og hele desember i 1928 var skøyta rigga for reketralinga. Til sammen fikk han på 15 fiskedager 399 kg stor reke pluss småreke og fisk som til sammen innbrakte kr 485,10 i 1944.

Dette året begynte muligens med dårlig vær, for det er ikke notert fangst før 10. januar, og det var 3/4 kasse revefisk. For øvrig var det også mye landligge i resten av måneden, for det ble bare 6 fiskedager til. Imidlertid var det tegn til at det kunne bli en brukbar rekesesong. Det var

*Forts.
neste side*

---

103 kg reke siste dagen i januar. Spenningen var sikkert stor da de satte tralen igjen 2. februar. Det ble elendig 8 kg reke og en kasse revefisk. Men kanskje de ribba (rev i stykker) tralen, og at det var årsaken til det dårlige resultatet? Og som ikke det var nok, ble det landligge helt frem til 22. februar. Var det isen som la seg og hindret fisket, eller var det en skikkelig vedvarende vinterstorm?

Når januar- og februarfangstene ble gjort om til penger, står det ut til høyre i protokollen:

Kr. 8555,28. Og det var fortsatt brukbare enkeltfangster utover våren, hvor f.eks. 1. april ikke narret, men bidro med 238 kg reke, 24,5 kg blandet fisk og 1/4 kasse revefisk. Ytterlige kr. 1318,85 ble føyd til på sesongens rekefiske. Ingen andre sesonger kommer i nærheten av fangstene i 1944.

Det kunne vært interessant å ha undersøkt om hvordan fisket var for de andre tralerne i Havna den vinteren og våren. Muligens har dette gode resultatet å gjøre med at Bessom ble brukt første gang? Jeg vet at han, liksom andre, oppdaget «hållene» de trala i vinterhalvåret. Men det gikk ikke så lange tida før andre prøvde seg på samme sted når de skjønnte at noen hadde funnet en ny traleplass.

Jeg husker godt stemningen på brygga i Havna da Tor Sømoe oppdaget et nytt «håll» sydost for Tvistein. Det var spenning og hemmelighetskremmeri knyttet opp til utprøvinga. Alle både guttunger og pensjonister, skyndte seg for å stå klar på brygga når Tor Sømoe kom i land med tralkoggen sin. Hvordan hadde det gått i dag? Og de eldre stilte spørsmål vi unge ikke var så opptatt av. For vi tenkte bare på hvor mye han hadde fått, mens de eldre lurte på hvor langt drag han hadde klart. Hadde han kommet lenger i dag enn tidligere? Dette var før ekkoloddet var allemannseie, og det handlet om å våge og håpe. Som regel ble det en god del ribbing, men også gode fangster med svær grønnrød reke. Den første som oppdaget «håll», fikk navnet sitt knyttet til det. Selv om det i ettertid viste seg at Tor Sømoe delvis trala på tvers av det som nå er «Tors håll», så betød ikke det noe for navnet. Han var oppdageren, og hålllet ble hans. Men de fleste trala der etter hvert.

Var det i «Anders håll» reka var vintersesongen 1944? I notatene skriver Bessa: «merker i dalen. Aasen i den store klova utover svinger med den store aasen paa stein gaar innover med balinkkollen i den store sokka setter tralen med Napa inntil stein».

17. april var siste gangen de trala den våren. Så var det å omstille seg til drivgarnfiske etter makrell. Den 16. mai om ettermiddagen var det klart for første turen. Om morgenen neste dag var det nok ingen flagging med det norske flagget, men kanskje lå det en liten demonstrasjon i flaggene som vaiet på garnbøyene som stakk opp bak styrehuset på makrellskøytene som kom i land?

Det var ikke bare makrell som gikk på garna, også sild ble det noe av. I alle fall leverte Bessa 59,5 kg til fiskeforretningen 17. mai, og for det fikk han kr. 41,65. Med andre ord var det 10 øre mer pr. kilo sild enn for makrellen.

Den 25. mai kjøpte Ludvig Gusland (Bessas svoger) 50 kg sild, mens Kristoffer kjøpte 30 kg. Dagen etter gikk det

*Forts.
neste side*

Horn snekerbukse
før 498,- nå 198,-

Horn kjeledress
før 459,- nå 198,-

**ALBERT
BÖE**

INDUSTRI & ISENKRAM

Etbl. 1886

Lågaveien 7 - Tlf. 33 14 11 00

International rød
kobberstoff til tre og plast
kr 98,-

International båtlakk,
0,75 l
kr 98,-

22 kg til Anders og 29 kg til Ingeborg. Dette året verken dorget Bessa etter makrell eller hadde håbrannbakker ute. Det pleide han ellers å drive med i juni og juli. Derimot fisket han torsk i juli, men det var ikke store fangstene.

Den 12. september var han ute med reketralen igjen, men det ble bare 8 kg. Kanskje var det for å få agn til leiefisket etter makrell? Ellers gikk nok en del tid med til fiske av teineagn og klargjøring av teinene til hummerfisket. Den gang begynte det 14 dager tidligere enn nå, nemlig 16. september. Men det var en dårlig start på fisket. Det skulle imidlertid ta seg opp nokså snart. Det viser opptegnelser av fangstleveranser til fiskeforeningen. Til sammen ble det 332,5 kg hummer som ga en inntekt på kr 1429,75. Det betyr at hummeren i 1944 ble betalt med kr 4,39 pr. kilo til fiskeren!

Et par ganger var de så ute med tralen igjen i begynnelsen av november. 4. november ble det 31, 5 kg reke og kasse revefisk, mens det 9. november ble det 8,5 kg reke,

Sinterco a/s, postboks 1254 Øya, 3254 Larvik Tlf. 33 15 65 20. Fax: 33 15 65 21
Bankgiro: 7143 05 12255. Postgiro 0824 0787629. Foretaksnr.: NO 950 034 017 MVA
E-post: post@sinterco.no Internettadresse: www.sinterco.no

---

15 kg blandet fisk og ei kasse revefisk.

Men det var nå egentlig tid for bakkefisket etter torsk. Dersom de egna med reke, var det vanlig å fiske på såkalt nattsett. Da satte de bakka kort tid før det mørknet på ettermiddagen og trakk neste morgen. Dersom de egna med blåskjell, satte de bakka i grålysninga. Så var det å ta seg en pust med kaffe fra termosen og en matbit fra tina. Bakkene var vanligvis på 500 krok. Men de fleste hadde mer enn ei bakke, og det tok jo sin tid å sette disse. Når så den først satte hadde stått et par timers tid, var det jo å begynne på trekkinga.

Forut for bakkefisket hørte det jo også med forberedelser. Noe av det viktigste var å skaffe blåskjell til agn. Det var ikke rare forekomstene av det i skjæra i Havna. Men oppe i fjorden var det bra på øyane der, og Skarsund var visst særlig bra. Men det hendte at de dro den andre veien også, inn mot Oslofjorden. For å hente skjæla opp fra bunnen brukte de greip med svært lange skaft. Temmelig tungt lasta kom båtene tilbake til Havna hvor skjæla så ble kasta over bord på egnede plasser.

Jeg husker godt skjælhaugene på bunnen innafor bua og i bukta mellom Rudolfs bu og fabrikk. For vi ungene fiska jo også litt, og da var det greitt når vi fikk lov å få av de skjæla som torsken likte så godt.

Torskefisket til Bessa i 1944 ga til sammen 432,5 kg torsk i november og desember måned. I tillegg kom altså blandingsfisken som sikkert var lyr, kolje hvitting og

*Forts.
neste side*

BRØDRENE OLSEN

===== TREVAREFABRIKK A/S =====

Postboks 2041 Stubberød - N-3255 Lasrvik
Tlf. + 47 33 16 50 75 - fax. + 47 33 16 50 70
E-post: yggdrasil@yggdrasil.no

---

flyndre. Men det uvanlige skjedde 1. desember da en hummer hadde gått på kroken. Under spising av agnet hadde den sikkert på en eller annen måte fått kroken festet til munnpartiet. Å få hummer på kroken hørte til sjeldenhetene.

I romjula var det så i gang med reketralinga igjen. Den 28. desember ble det 92 kg reke og ei kasse revefisk, mens det dagen etter bare ble 10 kg reke.

Som det går fram av notatene for året 1944, var det veksling i fiskemetoder og fiskeredskap. Reketral og drivgarn, dorg oppe i vannet etter makrell, lyr og sei. Dorg langs bunnen etter torsk. Teiner og bakke (line). Dessuten var det ruser, trollgarn og bunnarn og laksenøter. Uværsdager og landligge ble brukt til forberedelser og reparasjoner.

Håbrannfiske 1942

Fiske etter håbrann skjedde med bakke. Men til forskjell fra torskebakkene som lå på bunnen, var håbrannbakkene flytende oppe i vannet. Håbrann er en haiart, den kan bli opp til 3, 5 m lang og veie 230 kg. Hunnene føder fra 1 til 4 levende unger i mai- juni. Da har hun gjennomført en drektighetsperiode på 8 mnd., og ungene er ved fødselen 70 cm lange. Håbrannen kommer inn mot kysten i sommerhalvåret og derfor var det tidspunktet for å utnytte den ressurs håbrannfiske betød. Selv om det selvsagt kan komme enkelte større fisker, er det helst ungfisken som holder til i kystområdene. Ikke bare fiskekjøttet ble brukt, også leveren ble tatt vare på. Som agn ble det benyttet makrell og sild. Fortjenesten på dette fisket i 1942 var kr. 2052, 60 minus agn kr. 187, 10, solar og olje kr. 248,07. Da ble det kr. 1617, 43 til fordeling etter en viss regel til dem som hadde deltatt i båten.

Fra «Årsskrift Brunlanes historielag 1999-2000.

Glad sommer med Frithjof

Vi ha snakket med seilingsansvarlig Ronald Nilsen om sommerprogrammet 2001.

- *Hvilke oppgaver har en seilingsansvarlig, Ronald?*

Seilingsansvarlig skaffer seg en oversikt over ulike arrangementer som vil foregå hvert år før seilingsplanen skal legges.

- *Ja vel, hvordan skaffer du det?*

Det kommer ofte inn av seg selv fra ulike hold. Styret får informasjon fra Colin Archer klubben. De som seilte skipper på regattaer i fjor får ofte tilsendt invitasjon til årets regattaer.

- *Hvem bestemmer seilingsplanen?*

Det gjør styret i Frithjofs Venner. De tar med seg egne ideer, forslag fra medlemmer og ikke minst fjorårets seilingsplan, men de prøver å være lydhøre for nye ideer. Når forslagene er klare, tar vi dem med til et møte med skippere og mannskap. Der syr vi sammen et programforslag og klarlegger hvilke skippere som skal settes opp på de ulike turene.

Vi har flere tradisjonsrike programposter som går igjen fra år til år.

Seilkurset arrangeres for 11. gang nå til sommeren. Mange har hatt stor glede av det. Dette kurset er blitt mange aktive medlemmers innfallssport til Frithjof og miljøet. Bjørn Molvig har høstet mye anerkjennelse for sin gjennomføring av kurset de siste årene. Ikke minst vet voksne damer å verdsette vår vennlige seilskøytepedagog.

- *Frithjofs Venner satser på Svenner.*

Vi har alltid vært opptatt av å legge til rette for at nye skøytevenner skal finne veien om bord i Frithjof og inn i vår forening. Derfor har vi ønsket å skape et godt og inkluderende miljø der mange kan føle seg hjemme. Det er

*Seilings-
ansvarlig
Ronald
Nilsen
oppfordrer
til oppslut-
ning om
sommerens
arrange-
menter,*

*Forts.
neste side*

---

grunnen til at vi prøver å finne frem til arrangementer der alle medlemmer vil kunne trives. Et slik arrangement er Svennerturene. De er også åpne for alle andre som måtte ønske en tur på fjorden, men må da betale for turen eller melde seg inn. I år vil vi satse mer på Svennerturene enn vi har gjort på lenge. Det er planlagt hele seks turer, den første allerede 20/5 og den siste 9/9. Svennerturer er alltid hyggelig forteller Ronald og oppfordrer oss alle til å invitere med venner og kjente som for eksempel tilreisende sommergjester.

Seiltokt.

Vi arrangerer også seiltokt for medlemmer. De voksne kan bli med til Skagen siste helgen i mai.

Ungdom 11-15 får også i år sitt eget tokt med legendariske sommerskipper Anders Tveit rett etter at skoleferien er begynt. Nytt av året er *voksentokt til Lyngør i pinsen* og et eget *Svennertreff* der de som har tilknytning til Frithjof og egne båter slutter seg til moderskipet for en hyggelig overnatting på Svenner. Dermed oppfyller vi en av våre initiativtaker Bjørnulf Bernhardsens visjoner fra oppstarten av Frithjofprosjektet (kfr medlblad nr 1 85). Blir du med Bjørnulf?

Det er en hovedoppgave for Frithjofs Venner å fremme bevaring av vår kystkultur. Derfor deltar vi gjerne i kystkulturarrangementer som Colin Archer dagene i midten av juni. Det blir en skikkelig skøytefestival knyttet til Tollerodden for å hedre vår berømte båtbyggers minne.

...and the winner is...

Hvert år deltar Frithjof i et større arrangement over flere dager med andre veteranskuter.

Ifjor gikk ferden til Forbundet Kystens landsstevne i Egersund. I år blir Frithjof å finne på startlinja i Bergen når skuddet går for 2.etappe i årets Cutty Sark Tall Ships Race. Med etappeseire i våre to siste deltakelser påfulgt av to etappeseire i Nordisk seilas i 98 og 99, må nok Frithjof II må regne med å bære et favorittstempel. Av mindre

---

regattaer vi deltar i hvert år er Færderseilasen høydepunktet for de mer rutinerte, mens Svennerseilasen er regattaen der alle kan delta selv om de aldri har seilt regatta. Opplev intensiteten og dramatikken rundt en på regattastart, den sitrende spenningen når store skøyter kniver side om side, kan hende på en frisk kryss utenfor Svenner, lokker Ronald. Alt du bør gjøre er å møte på Østre brygge innen kl 10. lørdag 25.08. Det koster ingen ting.

Nytt på seilingsprogrammet, men likevel gjennomført tidligere, er sjøovertokt for barn i forbindelse med glade dager i Stavern. Nytt av året er også at Frithjof nå blir liggende i Stavern hele sesongen. Dette skyldes at havneforholdene i Stavern er sikrere enn i Larvik . Loshavna Stavern med sitt yrende sommerliv er dessuten et utmerket utstillingsvindu for en er verdig gammel losskøyte. Ronald beroliger imidlertid Tolleroddentilhengere med at en god plass i Skottebrygga ville kunne stille saken i et annet lys.

I grunnen er jeg veldig godt fornøyd med programmet i år, fortsetter Ronald. Programmet retter seg både mot dem som ønsker utfordringer om bord og dem som vil stifte sitt første bekjentskap med vår maritime kjæledegge.

- *Bli det noe butikk av dette da, Ronald?*

Dette skal det ikke bli butikk av. Dette skal det bli en fin sommer av. De turene som ikke er gratis er i hvert fall rimelige. Vi vil ha vanlige folk med oss om bord.

Det er de 25- 30 charterturene vi håper å få seile, som skaffer pengene vi trenger til betjening av gjeld og løpende utgifter. Folk som ønsker å leie Frithjof kan kontakte turistkontoret eller meg på tlf 33186805 avslutter Ronald Nilsen.

Vadskjæret Marina as
Havnegaten 12
3263 Larvik

- **Båter og motorer**
- **Fiskeutstyr**
- **Restaurant**
- **Brasserie Vadskjæret**

NANSET TREVARE AS

Trevare- og kjøkkensenter

Vinduer, dører, kjøkken,
garderobe, bad

Sophus Bugges vei 44 - 3269 Larvik
Telefon 33 15 60 00 - Telefax 33 15 60 10
www.nansettrevare.no
E-post: post@nansettrevare.no

H *vinduet
døren*

Seilingsplan
2001

Seilingsplan 2001

Dato	Tid	Sted	Arrangement
Mai			
Man. 14	1800	Om bord i Frithjof	Skipper og mannskapsmøte - Informasjon - Sikkerhets- og seilingsinstruksjon.
Ons. 16.	1730	Stavern	Seilkurs 1. kveld. Alle velkommen. Kursleder Bjørn Molvig.
Søn. 20.	1000-1700	Stavern	Svennertur. Alle velkommen.
Ons. 23. - Søn. 27.			Skagentokt. Seiltur til Skagen for medlemmer. Avreise kl.1800. Påmeld. Anders Bruusgaard tlf. 33 18 29 05 innen 8.mai.
Ons. 30.	1730	Stavern	Seilkurs 2. kveld. Påmeldte deltakere.
Juni			
Fre. 1. - Man. 4.			Pinsetokt. Seiltur til Lyngør for medlemmer. Avreise kl. 1800. Påmeld. Øyvin Lauten tlf. 33 19 74 91 innen 8. mai.
Ons. 6.	1730	Stavern	Seilkurs 3. kveld. Påmeldte deltakere.
Fre. 8. - Søn. 10.			Færder-seilasen. For skippere og mannskap. Henv. Øyvin Lauten tlf. 33 19 74 91 Påmeld. innen 15.5 Avreise fra Larvik kl.0900, fra Borre kl.1700.
Man. 11.	1830	Stavern	Tur for styret, stiftelsen, skippere og dugnadsgjengen,
Ons.13.	1730	Stavern	Seilkurs 4. kveld. Påmeldte deltakere.

Seilingsplan 2001

Dato	Tid	Sted	Arrangement
Fre. 15. - Søn. 17			Colin Archer - dager i Larvik. Frithjof II deltar i arrangementet. Se eget program for disse dagene.
Lør. 23.	1800	Stavern	St. Hans -Tur for medlemmer til Viksfjord. Påmeld. V/ Anders Bruusgaard tlf. 33 18 29 05.
Søn. 24.	1000 - 1700	Stavern	Svennertur. Alle velkommen.
Man. 25. - Ons. 27.			Seiltur for unge: 11 - 15 år. Påmeld. og opplysninger v/Kate Edland Gustavsen tlf. 33 12 59 20. Mobil tlf. 95 73 36 74.
Lør. 30. - Søn.1.7		Stavern	Svennertreff. Frithjof II drar til Svenner. Venner og medlemmer som har egne båter oppfordres til å bli med, og sammen lager vi et hyggelig treff. Påmeld./info. ring Ronald Nilsen tlf. 33 18 68 05. Avreise kl.1300.
Juli			
Fre.6. - Lør. 7.		Stavern	Glade dager i Stavern. Frithjof II ligger i Stavern.
Søn. 8.	1000 - 1700	Stavern	Svennertur. Alle velkommen.
Tir. 10.	1100 og 1500		Sjørøvertokt for barn. (2 - 3 timers varighet) Frammøte på Dampskipsbrygga i Stavern. Ta med redningsvest.
Fre. 13.	2000	Stavern	Frithjof II seiler mot Ålesund for deltakelse i Cutty Sark Tall Ships Race. Hvor langt vi kommer, er væravhengig. Det er mulig for medlemmer å bli

Dato	Tid	Sted	Arrangement
medpå			deler av turen. Påmeld. Øyvinn Lauten tlf. 33 19 74 91 innen 15.6 .
Fre. 27.7 - tom. tor. 9.8			Cutty Sark Tall Ships Race. Ankomst Bergen 27.7 - Avreise Bergen 30.7. Ankomst Esbjerg 4.8 - Avreise Esbjerg 7.8. Påmeld. Øyvinn Lauten tlf. 33 19 74 91 innen 15.6
August			
Søn.12.	1000 - 1700	Stavern	Svennertur. Alle velkommen.
Søn.19.	1000 -1700	Stavern	Svennertur. Alle velkommen.
Lør. 25.	1000	Østre Brygge	Svennerseilasen. Regatta rundt Svenner. Medlemmer velkommen til en frisk seilas. Henv. Hans-Petter Skontorp tlf. 33 18 28 45
September			
Tor. 30.8 - Man. 3.9			Vet-Sail i Kristiansand. For medlemmer. Påmeld. Erling Augland tlf. 90 79 27 20 innen 15. Avreise kl.1800
Søn. 9	1000 - 1700	Stavern	Svennertur. Alle velkommen.

Høvding fyller femti

*Øyvin Lauten i samtale med
Fredrik Lange-Nielsen*

Jeg blir vist til rette i 50-talls sofaen hos mine gamle Frithjofkolleger og føler meg som Eva Aaserud eller Toppen Bech på hjemme-hos-intervju for Norsk ukeblad. Vi befinner oss i et spennende hus i åsen øst for Brunla ungdomsskole. Ved siden av sitter arkitekten, byggherren og snekkeren. Jeg er hos Inger Lauten, barnetoktenes mor og første kvinnelige formann i Frithjofs venner. Inger er sjarmerende begeistret over at hennes barske ektefelle nå skal bæres med et eget portrettintervju i Frithjofs medlemsblad. Vi kjenner hverandre fra mange møter og turer med Frithjof opp igjennom årene i tillegg til de andre treffpunktene i en liten by.

Men hvem kjenner egentlig mannen som hadde så mye tæl

*Forts.
neste side*

*Mannen
og båten.*

---

og ekteskaplig støtte at han ville overta børa etter driftssjef Bjørn Terje Løwer da han kastet inn håndklet for 10 år siden? Øyvin Lauten er intens og utadvendt med et humør som sjelden svikter og stemme som bærer når det blåser. Men han er ordknapp om seg selv. Tar ikke av på innpåsletne spørsmål om barndommen i Bærum. Men jeg er på biografijakt og vil ha «mennesket bak legenden».

Øyvin vedkjenner seg sin opprinnelse som Bekkestuagutt. Men Øyvins Bekkestua skiller seg mye fra det stivnede bildet av Bærum som yngleplass for småhovne pappagutter som mange ser for seg.

Bekkestua var store hager og rikelig med vilniss, forkla-
rer jubilanten. Det var mye natur i Bærum. Øyvin vokste opp til å bli en naturmann med sans for indianere og femmilsturer alene på ski gjennom Bærumsmarka og Krokskogen. Foreldrene var pinsevenner. Øyvin fant tidlig ut at det var ikke han. En liten pinsevenn skilte tidlig lag med mor, far og Gud. Og han var en mektig mann på den tiden.

Øyvin mistet moren bare elleve år gammel. Han hadde ikke noe nært forhold til faren og søkte sine egne veier. «Jeg måtte ta mye ansvar for meg selv», forteller han. «Jeg ble kanskje litt for selvstendig». Øyvin undersøker hukommelsen. Det han finner forblir der det er. Det blir stille et øyeblikk. «Jeg hadde ingen grenser som ungdom», fortsetter han om litt. «Jeg var med der det skjedde og kom hjem når jeg ville. Det var i ungdomstida jeg først ble kjent med Larviksdistriktet. På slutten av sekstitallet valfartet ungdom til strendene i Brunlanes, slike som Lydhusstranda og Oddane Sand».

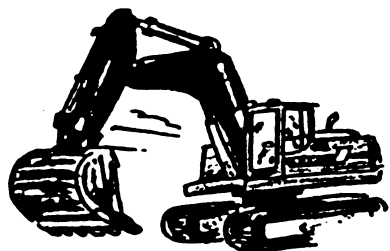
Sjølivet begynte i kano. Hele familien la ut på Bærumsfjorden i en glassfiberkano med kurs for Sandspollen i Røyken over 10 n.mil fra utgangspunktet og langt fra skjermet farvann. Telt og turutstyr fikk de også plass til, men da var de et lett bytte for Oslo-sightseeingbåtenes veldige hekkbølger. «Faren min var interessert i padling», forteller Øyvin. «Han var faktisk med og grunnla Strand Kajakklubb.

Jeg ble sendt «på legd» til tanter og onkler i Egersund hele sommeren da jeg var liten». Men det var superonkel og kystfisker onkel Sverre i Egersund som innviet Øyvin i sjølivet, forteller han. «Onkel og jeg drev profft fiske om natta. Det morsomste var å sette line. De skulle stå dypt. Det hendte vi fikk kveite, men aldri noen sværinger».

«Det var vel onkel Sverre som brukte skyggelue med blank skjerm», mintes jeg fra tidligere historier om onkel Sverre. «Ja, men det var selve staslua hans det, vet du. Den kom først etter at fisken var på plass bak på trehjulsmopeden og onkel Sverre hadde satt kursen mot torvet for å selge. Somrene i Egersund er mine beste barndomsminner», smiler Øyvin og skrur opp begeistringen til Lauten standardnivå.

«Likevel ble du ikke sjømann. Du prøvde deg blant annet som entertainer i russerevyen på Stabekk gymnas sammen *Forts. neste side*

Gjelder det:

- **Gravearbeider**
- **Sprengning**
- **Planering**
- **Masseflytting**

Ring 33 12 52 77

INGENIØR OG ENTREPRENØRFØR.

H.&K. SANDNES AS

HEGDAL, 3261 LARVIK

---

med andre innfløttærær som Einar Hagerup og Merethe Eiken» (intervjueren gikk selv på Stabekk et par år for seint til å delta i dette selskapet).

Etter gymnaset ble det biologi og kjemi-studier på Blindern inntil Øyvinn skjønnte at fortsatte han på den måten, risikerte han å bli lærer. «Jeg hadde funnet ut at jeg heller ville melke kuer», forteller Øyvinn. Jeg tok toget ut til Ås Landbrukshøyskole og fikk snakke med sjefen. Han lurte på om jeg ikke var redd for å få mitt lange hår i melkemaskinene. Men jeg festet håret i hestehale så det gikk fint og jeg begynte som lærling i geitefjøsset. Det var trivlig. Geiter er klart mer ålreite dyr enn sauer. De har sine spennende individuelle særpreg selv om de er flokkdyr.

Jeg hadde sommerjobb på en geitestøl oppi Rølldal. Bodde aleine i fjellet i flere måneder uten å tenke på ensomhet. Jeg hadde det for travelt tror jeg. Der trengtes det innredning i sauefjøsset, og jeg begynte å snekre. Det fikk jeg bra til og syntes det var morsomt. Siden utviklet jeg som kjent husbygging til mitt levebrød.

Jeg fullførte landbruksskolen i Fyrresdal der jeg også var en ivrig turskiløper, men har ikke jobbet som agronom.

- Hvordan havnet du her i Stavern?

«Ville ut av byen da Inger og jeg skulle stifte familie. Jeg hadde utviklet meg bort fra det urbane livet. Jeg hadde hatt sommerjobb på Svalbard med et geologisk forskningssteam i tillegg til alt det andre jeg har fortalt.

Var sivilarbeider på geologisk institutt. Hadde jo hatt sansen for naturen siden jeg var gutt. Ønsket at ungene mine skulle få vokse opp langt fra bytrafikk og larm slik jeg selv hadde gjort. En kompis, Tor Bettum, tenkte like-dan, og vi bestemte oss for å finne oss et hus i Stavern. Det fant vi. Vi kom til Stavern i -77 og bygde hus på Veldre i -81. Der solgte vi i -87 og kjøpte det huset vi bor i nå for å komme oss tilbake til Stavern».

- I 1985 tok du deg en tur på den store båtmessa på våren Helgeroa. Hva fant du der?

«Inger hadde tipset min venn Bjørn Molvig og meg på Fritjof II og vi ble ikke skuffet. Jeg ble dypt fasinert da jeg fikk komme om bord og se skøyta med den gamle innredningen fra Salvesen. Allerede i juni samme år fikk jeg være med på den første Færderseilasen vi seilte med Frithjof. Jeg var frelst fra første stund og var nok den ivrigste blant mannskapene sammen med Sven Åge Halvorsen. Jeg hadde ingen seileerfaring, men ble godkjent som skipper allerede i 1988. Jeg deltok masse i dugnadsarbeid den første vinteren.

Husker spesielt godt hvordan vi fraktet Frithjof på en containerhenger etter traktoren til Gunnar Oxholm uten tillatelse gjennom Strandgaten fra Paulsentomta til Wikstens båtbyggeri. Det var Oxholms hevn mot veimyndighetene for en urimelig bot han hadde måttet betale ved en anledning».

- *Hvorfor ble du kandidat til ny driftsjef?*

«Jeg pekte meg vel ut som kandidat fordi jeg var så involvert. Inger var formann i styret den gangen og støttet meg i å ta oppgaven».

- *Noen andre hendelser som peker seg ut blant seileminnene?*

«Ja, jeg husker en færderseilas der vi holdt følge med snaue 40 fots havseilere en hel time på lens etter runding av Tristein i 10-12 sekundmeter. Ingen skjønnte hvordan det var mulig.

Den første turen til Holland i Colin Archer Memorial

*Forts.
neste side.*

Maja's bakeri AS

Dronningensgt. 34, 3263 Larvik
Tlf. 33 18 27 75 - Fax 33 18 04 45

TH. ALVINUSSEN

Storg 42 Halsen, N-3260 Larvik

Race i 1988 var stor. Det å seile 2-3 døgn uten annet enn hav rundt seg for så å finne det rette sjømerket på Borchum Riff før Holland dukket opp i horisonten var sterkt. Ellers glemmer jeg jo aldri da storseilet spjæret i Nordsjøen på vei mot Newcastle, og Atlantica dukket opp dagen etter og lånte oss et seil som passet akkurat».

- *Frithjofprosjektet er jo blitt en suksesshistorie ikke minst takket være din innsats, men hva har vi vært for dårlige på?*

«Vi har ikke vært flinke nok til å knytte til oss unge folk. De blir med og seiler, men vi klarer ikke å skape noe miljø for dem».

- *Noe du særlig vil fremheve?*

«Vi har hatt et godt miljø og ubetydelige samarbeidsproblemer i Frithjofprosjektet. Jeg synes vi har unngått klikker og bakvaskelser i over 15 år. Også var det stas med de gamle damene som var så engasjert. De flotte festene vi har hatt er en annen plussfaktor».

- *Hva vil du takke livet for, Øyvin?*

«Øyvin tenker litt - Ungene. Jeg har fått lage forestillinger sammen med Kaja (22 år som etter intervjuet har gjort Øyvin til bestefar) og seile Frithjof sammen med Ida (18 år). Også vil jeg takke for ei god og raus kone. Inger har gitt meg det armslag og den backing jeg tror jeg har trengt å få».

- *Helt på tampen, Øyvin, hva er en god dag?*

«Det er en dag under seil med god bøl. Eller en dag mor er blid og elevene mine lar seg rive med».

Takk for praten, Øyvin, og på vegne av våre lesere gratulerer vi med femtiårsdagen som ble passert uten mye oppstyr 13. februar.

Båtbyggeriet i Jordfallsdalen

Fritz Michael Treschow (1879- 1972)

Alle i Larvik kjenner «Jordfalldalen», den herlige dalen med de bratte bokbevokste skråninger ned mot dalens bunn, hvor jordfallbekken har sitt løp på vei mot havet.

Den har sitt utløp under Stavernsveien og kan være faretruende stor: Under en storflom i 1935 ble gartnerboligen til Frizøe Villa som lå der feiet vekk og totalt rasert.

Men ikke alle vet at det her på tomten mellom klippene i Jordfallbukten i lange tider har vært livlig virksomhet: Jordfalldalens skibsverft, hvor mange stolte skib er løpt av stabelen. Navnet kommer av at der på grunn av den løse leren i jordbunnen ofte har forekommet jordras- «jordfall», som laget dype sidedaler, nu bevokset med skog.

Jordfalldalens verft ble endelig nedlagt i 1894, og tomten ble senere benyttet som opphaldssted for slepebåten «Kipp» og lekterne for lasting av tremasse og trelast. Efter den nye kaien ved Sanden ble tatt i bruk og lekterne således ble unødvendige, har slippen og bygningene i Jordfallen ikke vært brukt. Den eldste bygningen fra skipsverftets tid, som ble benyttet som verksted for lekterne, ble revet i slutten av 1950- årene, og de siste gamle bygninger skal nu rives. Efter siste krig har der praktisk talt ikke vært arbeidet på verftstomten.

Det vil kanskje være av interesse å gjenkalle i erindringen litt av skibsverftets historie.

Som kjent ble etatsråd W. F. Treschow eier av Laurvigs Grevs-kaps eiendommer og Fritzøe Verk i 1835. Han var en meget virksom og fremsynt verkseier og en av de første som klart så betydningen av integrering. Hans mål var å skipe egne produkter: Malm, jern og trelast på egen kjøp. Derfor startet han skibsrederi i forbindelse med skibsbygging, og disse virksomhetene ble utvidet i sønnen

*Forts.
neste side*

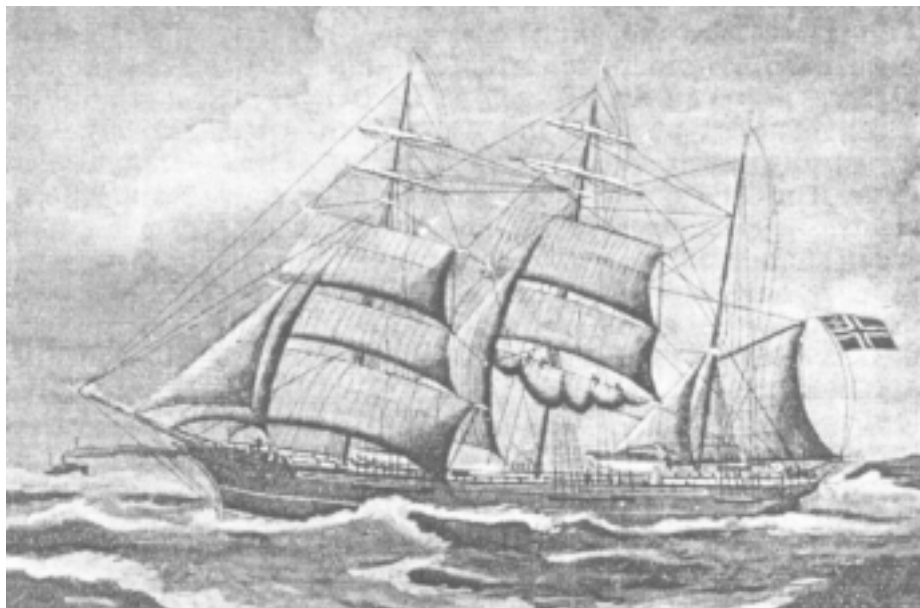

Michael Treschows eiertid fra 1854. Det er interessant å konstatere at denne kombinasjonen: Skibsbygging og Skipsrederi også i våre dager med stort hell er blitt gjennomført av foregangsmenn på skibsfartens område. Den store danske reder A. P. Møller driver også Odense Staalskibsværft, og i Norge har Sigvald Bergersen d. y. slått inn på samme vei- foruten et meget stort rederi eier han og driver Rosenberg Mekaniske Verksted.

Allerede før 1840 hadde etatsråd Treschow gjennom sin bestyrer Jacob Sverdrup undersøkt Verkets skoger med henblikk på et skibsverft, og det viste seg at både i grevskapets skoger og i Nedenes fantes tilstrekkelig brukbart tømmer. I 1840 ble skibsverftet i Jordfalleen startet ved oppførelse av et skur for oppbevaring av eketømmer. Fritzøes første skibsbygger var Hans Chr. Bredvei, som tidligere hadde arbeidet ved Marinens verft i Fredriksvern. Han ble avløst av Erik Thommesen. Som en kuriositet kan nevnes at Larviks berømte båtbygger Colin Archer fikk sin

«*Electra*»
bygget i
Jordfalleen.

---

første lærdom og praksis i skibsbyggeriet ved Jordfall-
dalens Verft.

Det første skib som løp av stabelen ved Jordfallen var jakten «Fritzøe» (ferdig i 1841). Dette skib ble satt inn både i malmtrafikken og i farten på Danmark og England. Til å begynne med bygget verftet jakter for egen bedrift: I 1843 «Thorbjørnsbo», i 1847 løp «Froland» av stabelen.

I Thomassens tid bygget skibsverftet en del større skib for Verkets eget bruk, således barken «Urania» i 1847. Fra Amtstidende 10/ 1- 1849 siteres: «Paa Verkets skibsverft ved Jordfallen gikk fornylig atter et fartøi av stabelen. Det er efter skjønneres mening smukt og solid bygget og beregnet på hurtig seiling, i hvilken hensikt det skal forsynes med kobberhud. Det tilrigges som skonnert. Dette er det 6 te fartøi der i løbet av nogle aar for Verkets regning er bygget på dette verft».

I 1852 ble der på verftet bygget galeasen «Laurvig» og briggen «Conferenceraad Treschow». Dette skibet beskrives i Amtstidende for 31/3- 1852 således: «Skroget hvis lengde mellem stevnen er 87 fod, bredde midtskibs 25 fod, dybde 15 fod, er bygget av gode ege- og furu- materialer og antages at maale 132 kommercelester. Det skal tiltakles som briggskip, og det er i seilferdig stand solgt til et Rederi her i byen for en sum av 5000 «Speciedaler».

Ved verftet ble det også bygget enkelte skib for salg.

Driften av Jordfallen Verft hadde sin naturlig årsak i Verkets eget behov for tonnasje, og i de gode tider for jernverket i 1850- årene hadde Michael Treschow stort utbytte av integreringen industri, skipsbygging, skipsrederi. Også efterat rederibedriften var opphørt og så lenge treskuter ennå var i kurs, ble verftet fortsatt drevet som selvstendig bedrift, og det fikk faktisk en ny glanstid i 1860- 70 årene.

I 1850- årene hadde Laurvig ikke direkte forbindelse med Øst- og Vestlandet eller utlandet. Det anføres i Amtstidende for 29/3- 1856 at «man må smøre seg med taalmodighed indtil den paatenkte molo kommer i stand».

*Forts.
neste side*

Avisen skriver også at «en anden udsigt til avhjelpelse av det savn som hidtil har været følt er det dampskib som den alltid virksomme jernverkseier herr Treschow lader oppbygge i Jordfalden, og som skal være bestemt til fart langs kysterne og til Hamburg. Dette fartøi er 150 fod i kjølen og bygget av eg, men bliver næppe færdig til fart førend til næste foraar» (altså 1857). I juni 1857 gikk denne «Treschows lystdamper Expres» av stabelen i Jordfalden. Av Amtmandstidende for 19/ 6 1869 anføres videre: «Fra Fritzøes skibsværft i Jordfalden gikk i formiddag 2 skibe av stabelen. Det største fartøi der fikk navnet «Daphne» skal efter forlydende rigges som Skonnertbrig og det mindste, som ble kaldet «Uller», som Skonnert. Begge Fartøier gled smukt paa Vandet og udmerket sig ved en smuk konstruktion».

Melsom & Melsom

Rekkevik brygge 50
Postboks 1258, 3254 Larvik
Tlf.: 33 12 70 72 - Fax: 33 12 66 75

MOTORSERVICE

JAN EGGELIA/S

Iver Hesselbergsvei – 3260 Larvik
Telefon 33 12 72 50
Org.nr.: NO 970 904 387 MVA

LARVIK VULK

FARRISEIDET — N-3250 LARVIK

Vi har mulighetene. Du har valget.

Den norske Bank

LARVIK

DnB Torget 1, pb. 40, 3256 Larvik
Tlf. 33 12 30 00. Fax 33 12 30 10

I 1870 gikk briggen «Hamlet» (264 br. reg. tonn) av stabelen og i 1871 den 7. september sjøsattes «Elektra» (280 kommercelester = 597 br. reg. tonn). Dette skib er kanskje det best kjente av de skib som ble bygget ved Jordfallen Verft og fortjener en nærmere omtale. Liksom det i 1876 byggede skib «Regina» (862 br. reg. tonn) ble «Elektra» bygget for konsul Oppen, men ble senere solgt til Langangen. Dette skib var den hurtigste seiler bygget på verftet og skibet gjorde en tur til Australia på rekordtid - 72 døgn. «Elektra» var også den første fra dette distrikt som seilet rundt Kapp Horn.

«Elektra» gjorde sin siste tur i 1917 fra Langangen med props, og det stolte skib ble da under ubåtkrigen senket. Disse opplysninger har jeg fått av Einar Sjølyst, Larvik, som har nøye kjennskap til gamle seilskuter. Han har for nærværende under arbeide en nøyaktig modell av «Elektra» som han utfører efter hukommelsen, og den vil i sin tid få plass i Larviks Sjøfartsmuseum.

I 1872 fikk fratøyet «Glimt» av stabelen og i 1873 briggen «Standard» (112 kommercelester). «Glimt» ble solgt til skipsreder Alf Herlofsen i Arendal.

I alt gikk 17 skib på vannet i disse år, men med utviklingen fulgte at jernskibene fortrenget treskutene i vårt lands skibsflåte, og derfor opphørte i begynnelsen av 1880-årene byggingen av skuter ved Fritzøe Skibsverft. Den siste båt som gikk av stabelen i Jordfallen var «Margrete», solgt til skipsreder H. H. Singdahlsen i 1882.

*Forts.
neste side.*

Goldsmid
Felumb

L. FELUMB AS
DIPL. GEMMOLOG F.G.A.
DIAMANTGUTACHTER

Fersk fisk -
delikatesser

Georg Marius Larsen
FISK - DELIKATESSE

Torstrand, tlf.: 33 18 17 44

Byggmester Thommesen ble avløst av Sivert Dahl, og han var den siste som var ansatt som byggmester ved skibsverftet. Han hadde vært ansatt ved A. Dekkes skibsbygger i Bergen, og Fritzøe benyttet seg derfor av dette verfts konstruksjoner.

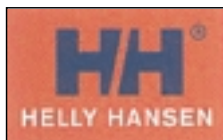
Som sagt- i disse dager ligger tomten og bukten ved Jord-fallen ubenyttet, og vil sove sin tornerosesøvn med minner om «fornstora dar». Men hvem vet! Kanskje der en gang i fremtiden atter vil lyde hammerslag og øksehugg ved travle hender, selv om skibsbyggingen for alle tider vil være «en saga blott».

Til alle Frithjofs Venners
medlemmer!

Helly Hansen Maxi-shop
gir 15%

avslag til medlemmene hele året
på all bekledning innen

seiltøy, regntøy, fleece, fottøy, undertøy

MAXI-SHOP

Øvre Torggt. 6 - Tlf. 33 14 19 30
Innehaver: Bjerknes Maskinforretning
Kundeparkering i baggården til
Bjerknes Maskinforretning

Kystled og Stavernsodden fyr

Tove Akre

Kystled

Ideen bak Kystleden

er å skape et nettverk av overnattingssteder langs kysten i Norge for folk som ferdes til fots, eller med ro og seilbåt. Ideen er hentet fra tidligere tiders «åreskifte», som var betegnelsen på en naturlig dagsetappe med robåt. Åreskiftene var etapper og knutepunkt i det gamle skyssystemet sjøveien, som var tidligere tiders hovedferdselsåre langs kysten. Før var det ingen som bare reiste for fornøysels skyld, de hadde et ærend å utføre. Og foregikk reisen over lengre strekninger måtte den reisende skifte både rorskar og båt. Ved åreskiftene lå det gjerne et gjestgiveri hvor de reisende kunne hvile ut eller vente på god bøl. Kystled vil søke å følge disse gamle spor der den vil bringe oss i møte med natur og kultur. Kystleden leder oss i nærkontakt med kystens landskap, ressurser og kulturminner. På en aktiv måte kan kunnskap, erfaringer og tradisjoner med røtter i kystkulturen bringes videre til dagens og morgendagens generasjoner. Det er det enkle og miljøvennlige friluftslivet som står i fokus i kystledene. Etablering, utvikling og drift av kystleder er et bidrag i arbeidet for å trygge kystsonen for allmennheten og for å legge grunnlaget for en miljøvennlig friluftspolitikk i skjærgården.

Kystledprosjektet

Forbundet KYSTEN fremmet i februar 1999 søknad til Riksantikvaren om Lokal Agenda 21 – midler til registrering av verneverdige bygninger og anlegg som kan brukes i kystledsammenheng. Det ble innvilget penger og et registreringsprosjekt ble satt i gang. Prosjektet har knyttet

*Forts.
neste side*

---

seg opp mot det eksisterende samarbeidet mellom Forbundet KYSTEN, Den Norske Turistforening, Friluftsrådnes landsforbund og Direktoratet for Naturforvaltning.

I kystledarbeidet har fyrstasjonene stått i fokus. Nedleggelse og avfolkning av en rekke fyr langs kysten har satt vern og bevaring gjennom bruk på dagsorden. Stiftelser, venneforeninger og kommuner i samarbeid med frivillige foreninger er eksempler på aktører i dette arbeidet. I tillegg til vern og bevaring står formidling og allmennhetens tilgang sentralt i disse prosjektene. Da ideen om en «Kystens turforening» ble lansert gjennom Forbundet KYSTEN på slutten av 1980 tallet hadde Bragdøya kystlag inngått bruksavtale med Kystverket 1. distrikt om overtagelse av Grønningen fyr allerede i 1981. Bragdøya kystlag har lagt ned stort arbeid med dette fyret og etter hvert kunne fyret etableres som overnattingssted da Kristiansand kystled ble satt i gang som første kystled. Fem kystledprosjekter er i dag etablert og flere fyrstasjoner har kommet til som overnattingssteder.

Det er her Stavensodden fyr kommer inn.

Stavernsodden fyr eies i dag av Kystverket og Det Meteorologiske Institutt har en leieavtale med Kystverket om å få disponere fyret gratis mot at de vedlikeholder bygningene. Denne avtalen utløper 1. mai i år.

Kystverket ønsker å videreføre en lignende avtale for fyret og dette førte til at Frithjofs venner den 22 august 2000 fikk en forespørsel fra Forbundet KYSTEN om vi kunne møte dem i løpet av september samme år for å bli informert om fyret og kystledprosjektet. Denne forespørselen ble samtidig sendt til Kystlaget Fredriksvern, og Venner av gamle Stavern. Vi avholdt møte 21. september hvor vi fikk informasjon og vedtok sammen å gå inn i et samarbeid om å drifte Stavensodden fyr som en kystleddestinasjon. Styret i Frithjofs venner var representert med leder Tove Akre og driftssjef Øyvind Lauten samt Inger Lauten som medlem. Vårt formål var i første rekke å ivareta og formidle kystkultur gjennom bygning- og fartøyvern. Samt at vi under-

streket at ved å gå inn i dette måtte det i tillegg til å gi økte chartermuligheter også ligge andre økonomiske fordeler i form av for eksempel dugnadsinnsats som skulle pløytes inn i båten vår på en eller annen måte.

Det ble på dette møtet forfattet et brev som ble sendt Larvik kommune som da var forespurt av fylket om å søke Kystverket for å få en driftsavtale om Stavensodden fyr. Det vi beskrev, var at vi på sikt kunne tenke oss å etablere en driftsorganisasjon, f. eks. ved opprettelse av en stiftelse som i første rekke bestod av disse tre organisasjonene.

Frithjofs venner hadde på dette tidspunkt ikke rukket å styrebehandle dette, men det ble gjort 3. oktober. Styret vedtok å gå videre med dette arbeidet. 7. november var Stiftelsen Losskøyta Frithjof II invitert til møte sammen med styret i Frithjofs venner og Stiftelsen gav sin tilslutning til videre arbeid med dette prosjektet.

*Forts.
neste side*

The logo for 'Isola' features the word 'Isola' in a bold, sans-serif font. Above the 'I' and below the 'a' are decorative horizontal lines of varying lengths, creating a stylized wave or island effect.

Tørre og sunne hus

«VI KAN VEIEN OVER HAVET»

- Skipsmegling
- Spedisjon
- Fortolling
- Utleie av kontorer og lager

Ths. Arbo Høeg & Co A/S
Postboks 1 Tlf. 33 13 94 00
3251 Larvik Fax. 33 18 37 42

Arbeidet videre har ført oss dit at vi i dag har dannet et interimstyre sammen med Larvik og omegn Turistforening, Fredriksvern Kystlag og Frithjofs venner. Venner av Gamle Stavern har trukket seg ut i dette arbeidet og den naturlige samarbeidspartner ble Larvik og Omegn turistforening i og med at de er med også på nasjonalt nivå.

Interimstyret har som formål å foremelt etablere stiftelsen og foreslå vedtekter som skal godkjennes av samarbeidspartnerne og gjennomføre valg på faste medlemmer.

Styret i Frithjofs venner har tro på dette prosjektet og føler seg sikker på at det finnes medlemmer som er interessert i å ta i et tak ute på fyret når den tid kommer. Selv om prosjektet er i startfasen er det ganske klart at dersom vi kan komme inn i dette arbeidet vil det gi foreningen flere store muligheter til både å profilere Frithjof og engasjere enda flere medlemmer samt å kunne være flott møtested for medlemmene i foreningen.

BARNETOKT

*Til alle barn og unge (10 - 15 år),
som har lyst til å bli med Frithjof II
på tokt i sommer - 25. - 27. juni.*

*Ta kontakt med Kate E. Edland,
tlf. 957 33 674.*

Bjørn Molvig kan mer enn å være skipper i Frithjof II

Kate E. Edland

Til daglig befinner han seg i kadettbrakka, fra 1773, i leiren i Stavern. Han og en til som holder på å bygge opp et museum i leiren.

De har laget en modell av verftet slik det var i 1814. Modellen er en del av den historiske utstillingen i galeiskur nr. 16, som blir åpen i fra St. Hans i forbindelse med Glade dager. Det vil bli anledning å komme inn og se - leirens historie gjennom 250 år.

*Forts.
neste side*

*Stavern
Verfts
stolthet.
Christiania
1774,
gjenskap av
Bjørn
Molvig.*

Vi oppfordrer alle medlemmene av Frithjofs Venner og andre å ta seg en tur i galeiskur nr. 16 denne sommeren.

Modellbygger Bjørn Molvig begynte i ung alder med å bygge modeller. For tiden bygger han en modell av hver av de 10 forskjellige båttypene, som tidligere har blitt bygget på dette verftet.

Det var stor byggevirksomhet på dette verftet over en periode på 60 år. 1762 – 1814. Det skulle gå hele 12 år fra verftets begynnelse 29. januar 1750 og til fartøybyggingen kunne starte i 1762. Galeien «Moss» sto ferdig 30.9.'62. Den ble sendt til Danmark i 1763.

Verftets stolthet ble fregatten Christiania, som ble sjøsatt i 1774. Den ble også sendt til Danmark i 1776 og utrangert i 1793. Dessverre ble det med denne ene fregatten, da det ikke lot seg skaffe eiketømmer i så store dimensjoner i Norge.

Totalt har det blitt bygget 51 båter her; 11 galeier, 6 dobbelsjalupper, 6 skjærbåter, 2 stykkprammer, 1 fregatt, 9 kanonsjalupper, 10 kanonjoller, 1 morterbarkasse, 2 mortersjalupper, samt briggen «Fredriksvern» ferdig 29.9.1814.

*Bjørn
Molvik
maler noen
strøk på en
Galei.*

Selv om det i Norge var lange og gode tradisjoner med å bygge fartøyer, representerte likevel verftet noe helt nytt i 1750. Det skulle bygges mange fartøyer av nye og ukjente typer, og det skulle bygges etter tegninger, sendt fra Nyholm i Danmark.

Bjørn Molvig er som sagt i gang med å rekonstruere disse båtene. Han har vært engasjert av leiren, som prosjektarbeider i 2 år. De ønsker å dokumentere historien, ved å bygge disse modellene.

Tidligere har han bygget 8 - 10 Frithjof modeller, samt flere andre modeller, som er solgt/spredt over hele landet. Ellers så liker han å skape ting. Så gjennom årene har han laget mye forskjellig - som originale skap, små bilde-modeller og suvenirer fra distriktet vårt. Ekspl. Ulabrand og Minnehallen.

Skulle det være interesse for å vite mer om dette, eller bestille en modell i gave til en spesiell anledning, så er det bare å ta kontakt med Bjørn.

I Frithjof miljøet har han vært aktiv siden 1985. De siste 5 - 6 årene har han hatt ansvar for mannskapskurset, som avholdes hver vår over 4 uker i mai - juni. Det kurset gjennomfører han på en glimrende måte. Skulle det være interesse for et slik kurs, så er det bare å ta kontakt med Bjørn Molvig tlf. 33186995 eller Ronald Nilsen. Tlf. 33186805.

Vi takker alle våre annonsører for den gode støtten de gir Frithjof IIs Venner, og oppfordrer våre medlemmer å bruke firmaene som støtter oss.

Ingeniør Per Oscar Larsen

Byggeledelse - Ingeniørtjenester
Borgejordet 80. 3269 Larvik. Tel/Fax 33 18 35 17

Quality Grand Hotel Farris
Larvik

SYNSSENTERET JOHANNESSEN as

Synsprøver - kontaktlinser - briller

Steen&Strøm Nordbyen

P.B. 554 - Nordbyenb, 3252 Larvik
Tlf.: 33 11 50 07, Fax: 33 11 50 07

Kirkegaten 13 - 3264 Larvik
Tlf. 33 18 19 33 - Fax 33 18 44 57

INTEROPTIK
Leborg

Gågata, Sigurdsgt. 4, 3256 Larvik
Tlf. 33 18 20 52

For plassering og finansiering

Tlf. 33 11 28 00 - www.larvikbanken.no

- **Distriktets egen bank** -

LARVIKBANKEN

Brunlanes Sparebank

Smith Larsen

WWW Smith-Larsen No.

Krohn Johansens forlag

Illustrert Norsk
Skipliste A/S

Postboks 43 - 3251 Larvik
Tlf. 33 18 11 04 - Fax 33 18 36 76

Bruk din lokalelektriker

HAFA

ELEKTRO • AS

LARVIK Tlf: 33 13 38 88

ADVOKATFIRMAET

BREKKE & Co

DA

GULL & FOTO

HUSET ^A/_S

v/Thor & Kjell Nilsen

Olavsgt. 5, 3256 Larvik - Tlf. 33 18 53 90

Bilder på timen!

Bli en «FRITHJOF VENN»!

Losskøyta Frithjof II eies av en stiftelse som står ansvarlig for drift, vedlikehold og restaurering. Skøyta's venneforening - Frithjofs Venner - har som oppgave å støtte opp om Stiftelsens arbeid og å skape et levende miljø rundt båten.

Bli med du også! Støtt opp om bevaringen av Frithjof II. Bli medlem i "Frithjofs Venner". Det koster lite, men er til stor hjelp for oss, og du får selv mye igjen for medlemskapet. Det forplikter ikke til dugnad eller annen form for innsats, men har du lyst til å arbeide aktivt med bevaring av Frithjof II, er du hjertelig velkommen.

Aktiv eller ikke, så vil du få tilsendt vårt medlemsblad "Frithjof II". Bladet speiler aktivitetene i foreningen og inneholder ellers artikler med historisk tilsnitt knyttet til Frithjof og kystkulturen. Her får du også tilbud om gratis medlemssturer med Frithjof II, og invitasjoner til fester og forskjellige arrangementer. Medlemsskapet gir deg bedre muligheter til å bli kjent med skøyta's historie. Samtidig er du med på å sikre at Frithjof blir bevart for framtiden, og får seile i sitt opprinnelige farvann.

*Velkommen blant Frithjofs Venner:
Ja, jeg/vi ønsker medlemskap*

Navn: .....

Sendes til:

Adresse: .....

Frithjofs Venner

Poststed: .....

Postboks 134

Sentrum

Telefon: .....

3251 Larvik

- Enkelt medlemskap (kr 150,- pr. år)
- Familiemedlemskap (kr 250,- pr. år)
- Aktiv
- Passiv

Hvis du vil slippe å klippe i bladet, kan du kopiere eller skrive av talongen.